

**Lothar Sieber, Wojciech J.
Cynarski, Magdalena Kunysz**

**Elementy chińskie w systemie Idōkan
= Chinese elements in the Idōkan
system**

Idō - Ruch dla Kultury : rocznik naukowy : [filozofia, nauka, tradycje wschodu,
kultura, zdrowie, edukacja] 8, 22-28

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

HISTORIA KULTURY FIZYCZNEJ / HISTORY OF PHYSICAL CULTURE

W tym dziale zamieszczamy tym razem tylko jeden artykuł. Autorami są znani już Państwu – Czytelnikom IRK-MC – specjaliści. *Meijin* Lothar Sieber (10 dan) był założycielem, długoletnim liderem elitarnego niemieckiego związku Deutscher Dan-Träger und Budo-Lehrer Verband e.V. (DDBV), wykładowcą medycyny i teorii sztuk walki na kursach trenerskich, szkoleniowcem i egzaminatorem w DDBV i SIP, a aktualnie – już jako honorowy prezydent obydwu stowarzyszeń – działa nadal, zwłaszcza naukowo, w ramach SIP. Prof. UR dr hab. Wojciech J. Cynarski (6 dan) kierował kolejno Pracownią, Zespołem i Zakładem Sportów Walki na Wydziale WF Uniwersytetu Rzeszowskiego. Aktualnie natomiast pełni funkcję kierownika Katedry Nauk Humanistycznych¹ na tym samym wydziale, a jednocześnie jest prezesem i dyrektorem technicznym SIP. Obydwaj współpracują od kilkunastu lat, a w zakresie ich zainteresowań badawczych pozostaje m.in. historia dalekowschodnich sztuk walki. Z kolei mgr Magdalena Kunysz przygotowuje, pod opieką naukową drugiego z autorów, pracę doktorską z pogranicza historii i socjologii sportu.

LOTHAR SIEBER¹, WOJCIECH J. CYNARSKI², MAGDALENA KUNYSZ²

¹Committee of Scientific Research, Idōkan Poland Association, Munich (Germany),

²Wydział Wychowania Fizycznego, Uniwersytet Rzeszowski (Polska),
Komisja Badań Naukowych, Stowarzyszenie Idōkan Polska, Rzeszów (Polska)

Elementy chińskie w systemie Idōkan / Chinese elements in the Idōkan system

Submission: 29.09.2007, acceptance: 24.01.2008.

Słowa kluczowe: sztuki walki, *Idōkan*, *kenpō*, sfera techniczna

Wprowadzenie

Celem pracy jest ukazanie zjawiska przenikania się elementów pochodzących z różnych dróg sztuk walki i różnych tradycji kulturowych na przykładzie systemu nauczanego w Stowarzyszeniu Idōkan Polska®.

Przyjęta metodologia bazuje na obserwacji bezpośredniej i uczestniczącej autorów, analizie treści dokumentów SIP i literatury przedmiotu. Analizowany jest przypadek konkretnego, funkcjonującego od 30 lat systemu nauczania drogi sztuk walki.

Wyniki badań i eksplikacji ukazują funkcjonowanie w systemie pochodzenia zasadniczo japońskiego zespołu elementów chińskich. Przedstawiono także zachodzącą tu ewolucję oraz interpretację zestawionych faktów.

Perspektywa teoretyczna i główne pojęcia

Praca ta jest efektem międzynarodowych systemowych badań fenomenu sztuk walki realizowanych przez SIP² w perspektywie humanistycznej teorii sztuk walki i integralnej antropologii

¹ Wcześniej jednostka ta nosiła nazwę „Katedra Humanistycznych i Społeczno-Pedagogicznych Podstaw Kultury Fizycznej”, a kierował nią prof. dr hab. Jan Draus.

² Z grantu Komisji Badań Naukowych SIP (Committee of Scientific Research). Project 1. Interdisciplinary, multiaspectual research of martial arts phenomenon (1.10.2003–1.10.2010):

1.1. Theoretical & methodological study of Asian martial arts;

sztuk walki [Cynarski 2004; Cieszkowski, Sieber 2006]. W teorii tej wyróżnia się różne sfery walki [Sieber, Cynarski, Litwiniuk 2006]. Tutaj rzecz odnosi się głównie do zapożyczeń w sferze technicznej i w sferze ideowej, jakie w systemie o proveniencji japońskiej dotyczą elementów pochodzenia chińskiego. Sfera techniczna zawiera wszelkie techniki walki nauczone w danym systemie i wymagane programem egzaminów na kolejne stopnie elementy techniczno-taktyczne, czyli obszar wymaganych umiejętności. Sfera ideowa zawiera określoną filozofię drogi i zasady etyczne.

Występujące w nazwie systemu i Stowarzyszenia pojęcie „Idōkan” jest pochodzenia japońskiego i można je tłumaczyć jako „Akademia Perpetualnego Ruchu”. *Idō* posiada także inne znaczenia, jak: „wyższa kategoria oceny mistrzostwa w sztukach walki” lub „medycyna sztuk walki”. Z kolei *kenpō* (japoński odpowiednik chińskiego, mandaryńskiego *quan-fa*, „metoda użycia pięści” lub „twarda walka”) odnosi się do chińsko-japońskich sztuk walki, pochodzących np. z tradycji Shaolin *kung-fu*. Jako metoda walki z użyciem uderzeń, kopnięć i rzutów (*jū-kenpō*) funkcjonuje w japońskim systemie *takeda-ryū* mistrzów H. Nakamury i R.J. Maroteaux [por.: Maroteaux 1993; Cynarski, Buchhold 2006], a także w tradycji szkoły *shindō yōshin-ryū*, zwanej *kenpō-jūjutsu*. *Kenpō* w zapisie odpowiadającym wymowie tego pojęcia, czyli jako „kempo”, popularne jest zwłaszcza w USA, gdzie tę chińsko-japońską sztukę walki rozpropagował Ed Parker.

Tło historyczne

Jest swoistym fenomenem z zakresu socjologii kultury fizycznej, że współcześnie w zachodnich krajach powstają nowe style i szkoły dalekowschodnich sztuk walki. Jednym z tego rodzaju syntetycznych stylów karate jest *zendō karate tai-te-tao*, zwane też *zendō karate*, *zendō-ryū* lub *idōkan karate* [Sieber 2001; Sieber, Cynarski 2002–2003].

Styl ten nauczany jest głównie w Niemczech i w Europie od ponad 30 lat, od roku 1976. W pewnym momencie nadał nazwę nauczaniem przez L. Siebera programowi *jūjutsu* i *karate* – „*Zendoryu – Karate / Jiu-Jitsu*” [Sieber 1992, 1993]. Później L. Sieber, jako jednocześnie lider szkół i stylów *zendō karate*, *yōshin-ryū jūjutsu* i organizacji Idokan Europe International (IEI), zaproponował równoległą nazwę *idōkan karate*. Ponadto wprowadził do programu nauczania zasady *idō* i sztukę dobywania miecza *iaidō*. *Zendō karate tai-te-tao*, zwane też *idōkan karate*, jest składową systemu kompletnego przyjętego przez Stowarzyszenie Idōkan Polska (SIP), gdzie nauczanie według przekazu mistrza Siebera zostało uzupełnione przez *kobudō* – klasyczne metody japońskich sztuk walki – co miało miejsce w roku 1993 [Urbanik 1994; Cynarski 1997; Cynarski, Buchhold 2006].

* * *

Zendō należy rozumieć jako pełną drogę psychofizycznego doskonalenia się, *tai-te-tao* zaś na dwa sposoby – jako ‘drogę ręki pokoju’ (tłum. *chiń./jap.*) lub ‘moc Wielkiej Drogi’ (*chiń.*). Pełnia ta obejmuje doskonalenie techniczne, fizyczne, ale także emocjonalne, umysłowe, moralne i duchowe. Twórcą idei i stylu *zendo karate tai-te-tao* był mistrz Peter Knud Jahnke (ur. 16.12.1936 – zm. 23.08.1995), państwowy urzędnik z Monachium. Był posiadaczem stopni mistrzowskich w kilku japońskich i chińskich sztukach walki, znakomitym instruktorem karate i nauczycielem *budō*.

Twórca *zendō karate tai-te-tao* posiadał m.in. stopnie mistrzowskie w chińskich stylach *Wing Chun* i w *Tai Quan Dao kung-fu*, później także w elastycznym, amerykańskim TAI-karate (skrót od *Transition, Action, Incorporated – Karate*) w przekazie mistrza Davida Germana (10 dan), pokrewnym *kempo-karate* Eda Parkera. Jahnke działał w organizacji Wing-Kido-Kai Fernost Kampfsportschulen, gdzie uzyskał pierwszy *toan* (odpowiednik *dan*) i stopień instruktorski.

-
- 1.2. System research of multidimensional martial arts fenomenon;
 - 1.3. Sociology of Far Eastern martial arts – European comparative research;
 - 1.4. Theory of martial arts training – methodical and methodological indications;
 - 1.5. History and evolution of Japanese budō.

Oryginalnego *Wing Chun kung-fu* uczył się pod kierunkiem amerykańskiego, czarnoskórego mistrza Carwella Flowersa (posiadającego wówczas trzeci stopień mistrzowski w tym stylu). Współpracował z International Association of Wu Shu Kung-fu and Kabuki-do (Munich, West Germany) oraz z organizacją Wing-Ki-Do-Kai Budo-Center Wenera Frötschla (3 dan). Dopiero w roku 1976 zarejestrował niemieckie stowarzyszenie instruktorów *zendō karate tai-te-tao* pod nazwą Dan Federation of Zen Do Karate Tai-Te-Tao and Budo [Statut 1976; por.: Cynarski, Sieber 2007].

Zanim Jahnke przekazał prowadzenie *honbu dōjō* (jap. głównego miejsca nauczania) swego stylu w Monachium Lotharowi Sieberowi, który został też oficjalnym *sōke* – głównym mistrzem i światowym liderem stylu, *zendō karate tai-te-tao* w swej pierwotnej postaci było bardzo podobne do *kenpō*, czyli pochodzącej z Chin sztuki walki pomieszczonej w sferze technicznej z elementami japońskimi. Styl ten oprócz chińsko-japońskiej nazwy zawierał techniki pochodzące z *wushu kung-fu*, ze stylu *Wing Chun*, oraz elementy japońskiego karate (*shōtōkan* i *wadō-ryū*) i koreańskiego *taekwondo* (wersja ITF).

Aktualny lider stylu Lothar Sieber (10 dan), odpowiedzialny za jego przekaz i dalszy techniczny rozwój, wzbogacił sferę techniczną *zendō karate tai-te-tao* o wiedzę zdobytą podczas studiów US TAI-karate w Stanach Zjednoczonych. Otóż w roku 1976 nawiązał on kontakt z największą wówczas amerykańską organizacją karate – US TAI-Karate Association, z prezydentem D. Germanem (wówczas 8 dan) z Kalifornii i V. Kimmeyem 5 dan (Atlantic Coast President) z Południowej Karoliny. Następnie na zaproszenie US TAI-Karate Association praktykował pod kierunkiem Virgila Kimmeya i zdał egzamin na 2 dan TAI-karate, a także przeprowadził w Aiken (Georgia) szkolenie *jūjutsu* dla policji i stoczył walki karate z mistrzami USA. Został ogłoszony Najlepszym Fajterem TAI-Karate w Niemczech (1977 r.). W tym samym roku zdał egzamin na 3 dan *zendō karate* przed twórcą stylu Peterem Jahnke. Ze względu na szczególnie dobry egzamin został mu jednocześnie przyznany 4 dan karate. W 1979 r. L. Sieber uzyskał promocję na 5 dan *zendō karate* i jego szkoła została oficjalnie nazwana Zentral-Dojo für Zan-Do Karate Tai-Te-Tao (czyli *honbu*). Jako główny inicjator Deutscher Dan-Träger und Budo-Lehrer Verband e.V. (DDBV) – elitarnego związku nauczycieli *budō* – został jego pierwszym przewodniczącym. Przeprowadził serię staży szkoleniowych w *dōjō* instruktora Enrique’a Aledo w miejscowości Denia w Hiszpanii. Tam też podjął trening *iaidō*. *Sensei* Sieber prowadził także seminaria w Grazu (Austria) i w Rzeszowie. W 1980 r. mistrz P. Jahnke przyznał L. Sieberowi 6 dan *zendō karate*.

Równoległe od końca lat 40. XX wieku w Europie rozwijano koncepcję i organizację *Idōkan*, najpierw pod innymi nazwami. Początki instytucji *Idōkanu* w Europie wiążą się z osobą wiedeńskiego nauczyciela wychowania fizycznego, znakomitego zawodnika i trenera Juliusa Flecka (5 dan *jūdō*). Rozwinął on zarówno stronę techniczną, jak i ideową *jūdō*, tworząc *jūdō-dō* – „poszerzenie drogi” *jūdō*. Miało to miejsce około roku 1947. W roku 1954 została powołana duża światowa federacja pn. International World Jiu-Jitsu, Judo, Judo-Do Federation (IWJF) z przedstawicielstwami w Europie, Ameryce, Azji, Afryce i Australii [Cynarski 2000]. Rok później baron Klinger von Klingerstorff, nauczyciel akademicki na Uniwersytecie Wiedeńskim, wydał książkę o „wyższej szkole walki” [Klinger von Klingerstorff 1951]. Klingerstorff, bezpośredni uczeń Flecka i zaawansowany *jūdōka*, uzyskał po latach najwyższe stopnie 10 dan w *jūjutsu* i w *idō*.

Prof. dr Wally Strauss z Ringwood, dotychczasowy przedstawiciel IWJF na Australię, został drugim światowym liderem *jūdō-dō*. Około roku 1960 przemianowano nazwę organizacji na World Jiu-Jitsu / Judo-Do Center (WJJC). Strauss dodatkowo trenował w Chinach z tamtejszymi mistrzami sztuk walki, w szczególności *taiji quan* i *kung-fu*. Ideę *jūdō-dō* rozwinął na wszelkie drogi sztuk walki, tworząc *idō* – oryginalną koncepcję wyższego poziomu mistrzostwa w sztukach walki i „perpetualnego” ruchu [Cynarski 2000; 2004a]. Od tego czasu, aby uzyskać stopień w *idō*, trzeba posiadać stopnie mistrzowskie w co najmniej dwóch sztukach walki.

W grudniu 1982 r. instruktorzy WJJC i stowarzyszenia Jujutsu & Judo Instructors Association of Australia powołali *Idokan Europe International* (IEI). W owym czasie w Europie działało

w WJJC kilku ekspertów. Jeden z nich – Hans Schöllauf – został kolejnym *sōke*, światowym liderem i prezydentem IEI. Dodał on, wraz z liderem Idokanu w Niemczech i wiceprezydentem IEI Lotharem Sieberem, do pojęcia *idō* drugie znaczenie (używane w japońskiej tradycji *bujutsu*) – medycyny sztuk walki. Schöllauf był dyrektorem Akademii Idokan Europa w Wiedniu, nauczycielem i wychowawcą w duchu szlachetnej i łagodnej drogi. Akcentował kwestie moralne i filozoficzne, międzynarodowe braterstwo i etos rycerski oraz wskazywał przykład życia wielkich mistrzów.

Wreszcie w roku 1991 grono mistrzów przyznało L. Sieberowi najwyższe stopnie: 10 dan *jūjutsu*, 10 dan *jūjutsu-karate* oraz 10 dan *jūdō-dō idō* (Idōkan, WJJC, World Martial Arts Master Society). Został on ogłoszony następcą (*sōke*) dyr. H. Schöllaufa i barona H. Klingera von Klingerstorff. Mistrzowie Idokanu wręczyli mu w Wiedniu ustanowiony w 1950 r. Order Rycerski Fujiyama³ (nr 27) [por.: Sieber, Blumentritt 1992].

Lothar Sieber wyszkolił kolejnych ekspertów z Niemiec, Hiszpanii, Grecji i Polski. Jego polski *uchi-deshi* (wewnętrzny uczeń) Wojciech J. Cynarski powołał w marcu 1993 r. Stowarzyszenie Idōkan Polska (SIP), które pierwotnie funkcjonowało jako przedstawicielstwo IEI [Urbanik 1994; Sieber, Cynarski 2004]. W 1997 *shihan* Sieber uzyskał z IEI najwyższe tytuły *budō: dai-sōke* i *meijin*. Został też honorowym prezydentem Stowarzyszenia Idōkan Polska. Aktualnie Klingerstorff już nie żyje, a Schöllauf wycofał się z działalności. Po rozłamie w niemieckiej organizacji Idokan Europa e.V. i wystąpieniu z niej wielu uznanych mistrzów liderem organizacji Idōkan jest działający w ramach SIP *meijin* Lothar Sieber – obecnie jedyny ekspert posiadający najwyższe stopnie w *jūjutsu, karate* i *idō*.

W monachijskim *honbu dōjō* – Szkole Sportowej Lothara Siebera (*Jiu-Jitsu und Karate Schule L. Sieber*) w praktycznych studiach *budō* uczestniczą eksperci z różnych dziedzin, także przedstawiciele tradycji chińskiej. W roku 1977 szkołę tę odwiedził V. Kimmey z USA, który promował panią Hannelorę Sieber na stopień mistrzowski w TAI-karate. Przekazał on mistrzowi Sieberowi m.in. ciekawą formę z użyciem sztyletów *sai*. Stąd też pochodzą tzw. techniki łańcuchowe (kombinowane, seryjne ataki) w *zendō karate tai-te-tao*. Z kolei ok. 10 lat temu gościł tu *shifu* Manjit Singh, 6. stopień mistrzowski *wu shing quan kung-fu* z Indii. Sąsiedztwo szkoły *Wing Tsun kung-fu* wpłynęło zaś na zaistnienie w Centralnym *Dōjō* manekina treningowego podobnego do stosowanych w niektórych szkołach *kung-fu* [por.: Beyrowski 1987, 1989; Szymankiewicz, Śniegowski 1987; Szymankiewicz 1992].

Elementy chińskie w technikach, pojęciach i zasadach

Analiza zagadnienia wymaga przypomnienia o chińskich korzeniach rozwiniętych na Okinawie szkół karate [Mattson 1963; Alexander 1991; Lind 1991], wspomnianych wcześniej chińsko-japońskich szkół *kenpō*, a w pewnym sensie także *jūjutsu* – zwłaszcza niektórych stylów i szkół. *Kenpō-jūjutsu* szkoły *shindō yōshin-ryū* wpłynęło na powstanie stylu *wadō-ryū* karate, a pośrednio także na *zendō karate tai-te-tao*. Styl ten, nazwany w Japonii *heiwa kenpō* (pokojowa walka), mógłby równie dobrze nazywać się *kenpō – tai-te-tao*. Nazwy form mistrzowskich (*tai-te-tao, tao-te, tai-te-jutsu*), ich interpretacja (zasady wody, niedziałania wbrew prawom natury, harmonizowania elementów *yin-yang*) oraz wymóg płynności i elastyczności ruchu obrazują koncepcje taoizmu. *Zen* w nazwie może przywoływać skojarzenia z praktyką medytacji o rodowodzie buddyjskim (tradycja klasztoru Shaolin). Symbolika stylu (z tygrysem, smokiem i żurawiem oraz kołem Absolutu *Dao – taiji*)⁴ podobna jest do symboliki stosowanej w innych szkołach *kenpō*.

Niektóre rozwiązania, do których doszedł Jahnke, były podobne do koncepcji Bruce'a Lee, co dotyczyło postaw, stosowanej gardy i parowania [por.: Lee 1975]. Ponadto nazwy *kata* (form technicznych) i ich interpretacja, jak również stosowane tu techniki specjalne nawiązują w du-

³ Order ten pokazany jest w niniejszym tomie w artykule pt. *Sztuki walki na monetach i medalach* (przyp. red.).

⁴ Emblemat *zendō karate tai-te-tao* przedstawiony jest w niniejszym tomie w artykule pt. *Symbolika na emblematach różnych organizacji sztuk walki* (przyp. red.).

żym stopniu do koncepcji taoizmu, teorii *yin-yang* itp. [Cynarski 1998; Bachmeier, Uebrück 1999]. W piątej formie stylu (*tai-te-jutsu*) stosowane są m.in. pozycje i techniki typowe dla *kenpō*. Nadal też nauczane są wprowadzone przez P. Jahnke pułapki bloków pochodzące z oryginalnego *Wing Chun*. Forma *tai-te-tao* rozpoczyna się od gestu zwanego *ming*, typowego dla szkół *kung-fu*.

Z kolei nauczane przez L. Siebera *jūjutsu yōshin-ryū*, określane w *honbu* przez kilkanaście lat jako *jūjutsu-karate* (*JiuJitsu-Karate*), jest także metodą, którą śmiało można byłoby nazwać *kenpō-jūjutsu* lub *jūjutsu-kenpō*. Technika w około 50% bazuje tu na uderzeniach i kopnięciach wykonywanych identycznie jak w *zendō karate tai-te-tao*. Także w wersji nauczanej w Polsce, gdzie obok samoobrony ćwiczy się klasyczne formy i używa japońskiej terminologii, występują techniki typowe dla *kenpō*, tzw. *kenpō-waza*.

O ile *iaidō* jest sztuką *stricte* japońską, w *kobudō* nauczonym w ramach SIP występują formy pochodzące z południowych Chin, m.in. z *nunchaku* i *sai* (wspomniana wyżej). System *idōkan yōshin-ryū budō* naucza nie tylko wszechstronnych umiejętności walki wręcz i władania tradycyjną bronią, ale także elementów medycyny sztuk walki i zdrowotnych ćwiczeń energetyzujących *ki-keiko* (odpowiadających chińskiemu *qigong* [por.: Zeng 1995; Yang 1997; Włodyka, Cynarski 2000; SIP 2004]).

Prace poświęcone historii i ewolucji sztuk walki, ich dyfuzji i popularyzacji, porównaniom i analizom wzajemnych wpływów dotyczą najczęściej poszczególnych szkół, odmian stylowych lub linii przekazu, jak tradycyjne karate z Okinawy [Alexander 1991; Lind 1991], rytualny wymiar dzisiejszego japońskiego karate [Donohue 1993], lub też różnych sensów dzisiejszego *karatedō* [Cynarski, Sieber, Litwiniuk 2007]. Rzadziej znajdujemy analizy kulturowych wpływów obcych na powstanie danej sztuki walki, jak w pracy R. Rżanego [2002–2003], który wskazuje na chińskie początki koreańskich sztuk walki oraz silny japoński wpływ na powstanie *taekwondo*, zbliżonej do *karate* koreańskiej narodowej sztuki walki. Jedni autorzy wskazują na chińskie, japońskie i koreańskie odmiany sztuk walki jako systemy odrębne [Draeger, Smith 1980; Beyrowski 1987; Szymankiewicz, Śniegowski 1987], inni zaś do jednego worka wrzucają chińskie style *kung-fu* i okinawskie oraz japońskie *karate* [Lind 1991; Habersetzer 1994].

O zmianach technicznych i ideowych spowodowanych zetknięciem azjatyckich sztuk walki z Zachodem, o ich modyfikacjach i adaptacjach, o następującej ewolucji pisało już kilkoro autorów [Förster 1986; Cynarski, Sieber, Litwiniuk 2005]. Pomimo różnych recepcji sztuk walki, zależnych od „potrzeb rynku” (motywacji osób zainteresowanych treningiem), miejscowego systemu kultury dominującej, obrazu ukazywanego za sprawą mediów w globalnej kulturze masowej, „usportowienia” wielu odmian itd., o specyfice dróg sztuk walki decydują oryginalne cele podążania owymi drogami. Jest to zwłaszcza dążenie do rozwoju osobowego, samorealizacji, doskonalenia osobowości [Kiyota, Kinoshita 1990]. W szczegółowych zaś rozwiązaniach w zakresie instytucjonalizacji sztuk walki (powstawanie nowych programów nauczania, szkół, organizacji, hierarchii zależności, regulaminów) dostrzec można naśladownictwo przyjętych wcześniej wzorów postępowania, co związane jest z doświadczeniem własnym lidera danej organizacji [Cynarski, Sieber, Litwiniuk 2005, 2006].

Czy zgodna z ideą *Księgi Drogi i Cnoty* Lao Tsy uniwersalna zresztą zasada *non-violance*, powodująca odrzucenie agresji, a także rywalizacji sportowej (jak w *zendō karate tai-te-tao*), nie jest krokiem we właściwym kierunku? Drogi tych szkół karate, które nie są sportami walki, okazują się bardziej wartościowe wychowawczo, a także w aspektach zdrowia i rekreacji [Obodyński, Cynarski 2003; Cynarski, Sieber, Litwiniuk 2007]. Tym bardziej kompletny system, łączący wartościowe elementy liczącej sobie kilka tysięcy lat kultury Chin, uniwersalny rycerski etos i walory rekreacyjne różnych metod walki wręcz i klasycznej szermierki, można uznać za godny popularyzacji [Cynarski, Sieber 2006]. W ontogenetycznej drodze psychofizycznego rozwoju w sztuce walki po etapach rozwoju fizycznego i umiejętności techniczno-taktycznych następują kolejne etapy dochodzenia do mistrzostwa czy to w równoległym opanowaniu innych odmian sztuk walki (wszechstronność w wyszkoleniu technicznym), czy też na poziomie „*dō*” (chińskie

tao lub dao) – moralnej drogi i „mistrzostwa duchowego” w drodze człowieczeństwa. Nazwy form uczniowskich stylu „drogi ręki pokoju” mówią właśnie o „drodze człowieczeństwa”.

Podsumowanie

Wszechstronność kolejnych mistrzów, jak P. Jahnke i liderzy organizacji Idōkan (H. Schöllauf, W. Strauss, L. Sieber), którzy oprócz najwyższych stopni i tytułów mistrzowskich w japońskich sztukach walki osiągnęli wysokie kompetencje w sztukach walki pochodzenia chińskiego, umożliwiła wprowadzenie do linii przekazu monachijskiego *honbu* elementów tradycji chińskiej. L. Sieber połączył japońsko-chińską koncepcję *idō* W. Straussa z *zendō karate tai-te-tao*, stylem i filozofią karate także zawierającą elementy chińskie. O ile Jahnke praktykował także z japońskim mieczem i innymi tradycyjnymi broniąmi (*kobudō*), w *honbu* nauczane są aktualnie: 1) *jū-jutsu* pokrewne do *kenpō*; 2) *zendō karate tai-te-tao*; 3) *iaidō*; 4) *idō* – zarówno zasady perpetualnego ruchu, jak i elementy medycyny chińskiej. W programie SIP realizowanym w Polsce dodatkowo uwzględniono – za przykładem P. Jahnke – także *kobudō*.

Ewolucja sztuk walki prowadzi do mieszania technik, a zwłaszcza przyjmowania rozwiązań bardziej efektywnych. Nowe szkoły i style są tutaj w sytuacji uprzywilejowanej, mogą sięgać do różnorodnych rozwiązań dalekowschodnich sztuk walki i sportów walki. Ważne, aby modyfikując sferę techniczną, zachowywały nieprzemijające wartości moralnej drogi *budō*. W systemie pochodzenia zasadniczo japońskiego (*idōkan yōshin-ryū budō*) występuje – w sferach technicznej i ideowej – także zespół elementów chińskich. Akcent pada jednak na wartości uniwersalne, radykalnie humanistyczne i personalistyczne przyjętej tu „filozofii drogi”.

BIBLIOGRAFIA

1. Alexander G.W. (1991), *Okinawa – Island of Karate*, West Palm Beach.
2. Bachmeier J., Uebrück F. (1999), *Zendo Karate Tai-Te-Tao Kata*, Sanjuro Selbstverlag, Regensburg.
3. Beyrowski M. (1987), *Kung-fu bez tajemnic, cz. I* (t. 1), autoedycja, Słupsk.
4. Beyrowski M. (1989), *Kung-fu bez tajemnic, cz. II* (t. 2, 3), autoedycja, Słupsk.
5. Cieszkowski S., Sieber L. (2006), *Far Eastern Martial Arts in the Perspective of Culture Sciences*, „International Journal of Eastern Sports & Physical Education”, Suwon University (South Korea), vol. 4, no. 1, pp. 217–226.
6. Cynarski W.J. (1997), *Idōkan budō*, „Karate – KungFu”, Kraków, nr 1, s. 34–36, nr 2, s. 36–37.
7. Cynarski W.J. (1998), *Techniki in-yang w idōkan karate*, „Karate – KungFu”, nr 4, s. 12–13.
8. Cynarski W.J. (2000), *Tradycja Idokanu w Europie i w Polsce 1947–1999*, „Idō – Ruch dla Kultury”, t. 1, s. 15–20.
9. Cynarski W.J. (2004), *Teoria i praktyka dalekowschodnich sztuk walki w perspektywie europejskiej*, UR, Rzeszów.
10. Cynarski W.J., Buchhold M. (2006), *Kompletne systemy budō*, „Idō – Ruch dla Kultury / Movement for Culture”, t. 6, s. 83–91.
11. Cynarski W.J., Sieber L. (2006), *Trening wschodnich sztuk walki – koncepcja holistyczna*, „Sport Wyczynowy”, nr 11–12, s. 4–14, 126–127.
12. Cynarski W.J., Sieber L. (2007), *Zendo karate – 30 lat szkoły i stylu (1977–2007)*, „Przegląd Naukowy Kultury Fizycznej UR”, t. X, nr 1, s. 25–29.
13. Cynarski W.J., Sieber L., Litwiniuk A. (2005), *Perception, understanding and adaptation of Asian martial arts in the West: a sociological analysis*, „Archives of Budo”, vol. 1, pp. 13–18.
14. Cynarski W.J., Sieber L., Litwiniuk A. (2006), *Azjatyckie sztuki walki w recepcji europejskiej i amerykańskiej [Asian martial arts in the European and American reception]*, „Idō – Ruch dla Kultury / Movement for Culture”, t. 6, s. 252–260.
15. Cynarski W.J., Sieber L., Litwiniuk A. (2007), *Nierywalizacyjne karate w rekreacji* [w:] M. Ďuriček, P. Gallo [red.], *Trendy pohybovej rekreácie a súčasny životny štýl*, Univerzita P.J. Šafárika v Košiciach, Ústav vzdelávania v Rožňave, s. 53–57.
16. Donohue J.J. (1993), *The ritual dimension of Karate-dō*, „Journal of Ritual Studies”, vol. 7, no. 1, pp. 105–124.
17. Draeger D.F., Smith R.W. (1980), *Comprehensive Asian Fighting Arts*, Kodansha International, Tokyo – New York – London.
18. Förster A. (1986), *The nature of martial arts and their change in the West* [in:] S. Kleinman [ed.], *Mind and Body: East Meets West*, Human Kinetics, Champaign, IL.
19. Habersetzer R. (1994), *Karate für Meister. Mit Körper und Geist*, Sportverlag Berlin.
20. Kiyota M., Kinoshita H. (1990), *Japanese martial arts and American sports: cross cultural perspectives on means to personal growth*, Nihon University, Tokyo.

21. Klinger von Klingerstorff H. (1951), *JuDo und JuDo-Do. Die hohe Schule des Kampfes*, Verlag Dr. G. Borotha-Schoeler, Wien.
22. Lee B. (1975), *Tao of Jeet Kune Do*, Ohara, Burbank [polskie wyd.: Budo-Sport, Warszawa 1994].
23. Lind W. (1991), *Die Tradition des Karate. Meister und Stile der traditionellen Kampfkunst im Okinawa, China und Japan*, Kristkeitz Verlag, Heudenberg-Leimen.
24. Maroteaux R.J. (1993), *Takeda-ryu Jujitsu – Aikido*, UNGDA, (b.m.w.).
25. Mattson G.E. (1963), *The Way of Karate*, Ch.E. Tuttle Company, Tokyo.
26. Obodyński K., Cynarski W.J. (2003), *Recreational values of martial arts idōkan budō* [w:] W. Starosta, W. Osiński [eds.], *New ideas in sport sciences: current issues and perspectives*, part 2, Warszawa – Poznań – Leszno, pp. 197–200.
27. Rżany R. (2002–2003), *Wpływ chińskich i japońskich sztuk walki na powstanie koreańskiej sztuki taekwondo, a jej tożsamość. Zarys problematyki*, „Idō – Ruch dla Kultury / Movement for Culture”, t. 3, s. 56–60.
28. Sieber L. (1992), *Zendo Karate Tai-Te-Tao*, „Budo-Info. Berichte, Meinungen, Informationen”, München, no. 2.
29. Sieber L. (1993), *Zendoryu – Karate / Jiu-Jitsu*, „Shogun”, no. 2, pp. 31–32.
30. Sieber L. (2001), *Charakterystyka idōkan karate*, „Idō – Ruch dla Kultury / Movement for Culture”, t. 2, s. 26–27.
31. Sieber L., Blumentritt B. (1992), *Judo-Do / Ido*, „Budo-Info. Berichte, Meinungen, Informationen”, München, no. 2.
32. Sieber L., Cynarski W.J. (2002–2003), *Peter K. Jahnke i zendō karate tai-te-tao*, „Idō – Ruch dla Kultury / Movement for Culture”, t. 3, s. 257–264.
33. Sieber L., Cynarski W.J. (2004), *Mistrzowie mistrzów z federacji WJJC – nowe fakty*, „Idō – Ruch dla Kultury / Movement for Culture”, t. 4, s. 293–297.
34. Sieber L., Cynarski W.J., Litwiniuk A. (2006), *Spheres of fight in martial arts* [in:] W.J. Cynarski, R.M. Kalina, K. Obodyński [eds.], *1st World Scientific Congress of Combat Sports and Martial Arts. Proceedings*, PTNKF, Rzeszów, pp. 43–45.
35. SIP (2004), *Idōkan yōshin-ryū budō jako przykład systemu kompletnego*, „Biuletyn Sōbudō”, Numer Specjalny – metodyczny i informacyjny, Rzeszów, nr 1–2 (13–14), s. 17–20.
36. *Statut „Dan Federation of Zen Do Karate Tai-Te-Tao and Budo”*, Munich, West Germany 1976.
37. Szymankiewicz J. (1992), *Ving Tsun Kung Fu*, Sawa, Warszawa.
38. Szymankiewicz J., Śniegowski J. (1987), *Kung-fu / wu-shu. Chińska sztuka walki*, Glob, Szczecin.
39. Urbanik S. (1994), *Z Wojciechem Cynarskim – przedstawicielem Międzynarodowej Federacji Idokan Europe International na Polskę – rozmawia Stanisław Urbanik*, „Waga i Miecz”, Miesięcznik Samorządu i Towarzystwa Miłośników Ziemi Strzyżowskiej, nr 4, s. 17–18.
40. Włodyka R., Cynarski W.J. (2000), *Chi kung – aspekty zdrowotne i zastosowanie wybranych ćwiczeń*, „Idō – Ruch dla Kultury”, t. 1, s. 146–186.
41. Yang J.M. (1997), *Chi Kung Tai Chi – zdrowie i sztuki walki*, Wyd. YMAA, Kraków.
42. Zeng Q. (1995), *Metody tradycyjnej chińskiej dbałości o zdrowie*, PZWL, Warszawa.

Key words: martial arts, Idōkan, kenpō, technical sphere

SUMMARY

The aim of this work is to present the phenomenon of interaction between elements originating from various ways of martial arts and various cultural traditions on the example of the system taught in Idōkan Poland Association (IPA).

Accepted methodology is based on direct and participant observation of the authors, on the analysis of the content of IPA documents and literature on the subject. The case of a specific functioning for 30 years system of teaching the way of martial arts has been analyzed.

The results of research and explication indicate the functioning of Chinese elements within a system of primarily Japanese origin. The evolution, as well as interpretation of facts – in the perspective of humanist theory of martial arts – has also been presented.